

УДК 81.11

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИ У ВИСВІТЛЕННІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ
ІСПАНОМОВНИМИ МЕДІА**

Шаповаленко Ілля, м.Київ, Україна
студент 6 курсу Факультету романо-германської філології
Київський Столичний Університет імені Б. Грінченка
ibshapovalenko.frgf23m@kubg.edu.ua

**CONCEPTUAL METAPHOR IN COVERAGE OF WAR IN UKRAINE BY SPANISH-
LANGUAGE MEDIA**

Shapovalenko Illia, Kyiv, Ukraine
6th year student of the Faculty of Romance and Germanic Philology
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
ibshapovalenko.frgf23m@kubg.edu.ua

У статті аналізуються концептуальні метафори, що використовуються іспаномовними ЗМІ (El País та El Mundo) для висвітлення війни в Україні, а також їхній вплив на суспільне сприйняття конфлікту. В основі дослідження лежить теорія концептуальної метафори Лакоффа і Джонсона, яка стверджує, що метафоричні моделі формують наше сприйняття різних подій, у тому числі військових конфліктів. Найбільш численними є структурні метафори. Дослідження демонструє, що подібні метафори не є унікальними для іспаномовного дискурсу, а мають спільні риси з англomовними (Петій, 2023) та іншими європейськими виданнями (Фабішак, 2007)

Ключові слова. Концептуальна метафора, структурна метафора, онтологічна метафора, орієнтаційна метафора, концептуалізація.

The article analyses the conceptual metaphors used by the Spanish-language media (El País and El Mundo) to cover the war in Ukraine, as well as their impact on the public perception of the conflict. The study is based on Lakoff and Johnson's theory of conceptual metaphor, which states that metaphorical models shape our perception of various events, including military conflicts. The most numerous are structural metaphors. The study demonstrates that such metaphors are not unique to Spanish-language discourse, but have common features with English-language (Petiy, 2023) and other European publications (Fabiszak, 2007).

Key words. Conceptual metaphor, structural metaphor, ontological metaphor, orientation metaphor, conceptualisation.

Вступ. Сьогодні війна в Україні залишається однією з найбільш обговорюваних тем у світі, особливо в засобах масової інформації. Вивчення впливу риторичної та метафоричної мови на суспільне сприйняття цього конфлікту стало актуальним питанням гуманітарних наук.

Як показали Лакофф і Джонсон (1980), концептуальні метафори пронизують мову відіграють вирішальну роль тому, як аудиторія сприймає як повсякденні, так і складні події, такі як військові конфлікти. Згідно з цією точкою зору, метафоричні моделі вносять узгодженість у багато сфер людської культури, від економічної, правової та політичної до, наприклад, війни (Лакофф і Джонсон 1999).

Мета. Мета цього дослідження полягає в аналізі концептуальних метафор що використовуються у висвітленні війни в Україні в іспаномовних ЗМІ (на прикладі статей видань El País та El Mundo), та як вони впливають на сприйняття конфлікту.

Аналіз досліджень і публікацій. Малгожата Фабішак (2007) досліджувала тексти польської та британської преси щодо війни, проводячи аналіз в контексті теорії концептуальної метафори. Порівняння використання мовних структур у Trybuna Ludu та The Times за 20-річний період показало, що риторичні стратегії, такі як очорнення ворога, мотивовані тими самими концептуальними метафорами, незалежно від мови, якою вони написані. Щодо теми російського вторгнення в Україну, можна згадати що українська дослідниця Наталія Петій (2023) досліджувала концептуальні метафори що застосовуються популярними англомовними ЗМІ для висвітлення конфлікту, як от ВІЙНА це ГРА\МИСТЕЦТВО\ЗЛОЧИН. Подібне дослідження в американському медіадискурсі проводила Вікторія Ницполь (2023), прийшовши до висновку що найпродуктивнішими є подібні метафори. Ці дослідження відбувалися на матеріалах англійської мови, що робить це дослідження більш актуальним.

Результати досліджень. В своїй наріжній праці 1980 року “Метафори, якими ми живемо” Лакофф і Джонсон виділили такі типи концептуальних метафор: структурні, онтологічні, орієнтаційні. В опрацьованому матеріалі найбільш численними були саме структурні метафори, що осмислюють одне поняття (цільове) в термінах іншого (джерела). Однією з найбільш численних структурних метафор є ВІЙНА це ГРА:

Ganar la paz en Ucrania (Виграти\здобути мир в Україні)

Para sentarse a negociar, Ucrania necesita “algo que cambie las reglas del juego para que Rusia haga las paces”... (Щоб сісти за стіл переговорів, Україні потрібно “щось, що змінить правила гри, щоб Росія пішла на мир”...)

Para forzar ese cambio en las reglas del juego... (Для того, щоб примусити до такої зміни правил гри...)

Ця метафора презентує війну як гру із своїми правилами, які можна змінити, і можливістю виграти.

Іншою частою структурною метафорою є СМЕРТЬ це ВТРАТА:

Rusia ha perdido en su invasión a gran escala de Ucrania a más de 300.000 soldados, según el último recuento de bajas rusas presentado este martes por el Estado Mayor de Kiev. (Росія втратила понад 300 000 військовослужбовців під час повномасштабного вторгнення в Україну, згідно з останніми даними про російські втрати, представленими у вівторок Генеральним штабом у Києві.)

Las pérdidas humanas son ya difíciles de soportar y la moral de sus ciudadanos empieza a debilitarse pese a su demostrada capacidad de resiliencia. (Людські втрати вже важко переносити, а моральний дух громадян починає слабшати, незважаючи на їхню доведену стійкість.)

El presidente ucraniano, Volodímir Zelenski, informó a fines de febrero que 31.000 militares habían perdido la vida en el conflicto. (Наприкінці лютого президент України Володимир Зеленський повідомив, що 31 000 військовослужбовців загинули під час конфлікту.)

ВІЙНА це МОРЕ є іншою структурною метафорою:

Rusia lanza una oleada masiva de drones durante la noche contra varias regiones de Ucrania... (Росія запустила вночі масивну хвилю безпілотників по кількох регіонах України...) Mientras, Rusia termina de reagrupar a sus tropas en la zona de Avdiivka (provincia oriental de Donetsk) para lanzar otra ola de ataques masivos... (Тим часом Росія завершила перегрупування своїх військ в районі Авдіївки (східна частина Донецької області), щоб розпочати чергову хвилю масованих атак...)

Атаки як щось масоване й регулярне концептуалізуються тут як хвилі. Але це не єдине явище що концептуалізується таким чином:

Esta oleada de movilizaciones se organizará durante los próximos tres meses... (Ця хвиля мобілізації буде організована протягом наступних трьох місяців...)

Поняття побілізації, як чогось масованого й циклічного, так само осмислюється через поняття хвилі.

Наступною за чисельністю групою метафор в опрацьованому матеріалі є онтологічні метафори, що представляють абстракції, такі як дії, емоції або ідеї, як щось конкретне, наприклад, об'єкти, речовини, контейнери або люди.

ВІЙНА це ЛЮДИНА яка може досягти зрілості або якій виповнюється певна кількість років:

La guerra, estancada en el campo de batalla, ha alcanzado el punto de madurez, que es también el más peligroso. (Війна, що зайшла в глухий кут на полі бою, досягла стадії зрілості, яка також є найнебезпечнішою.)

La invasión rusa en Ucrania cumple este sábado dos años sin tener visos de un fin cercano. (У суботу виповнюється два роки від початку російського вторгнення в Україну(дослівно: вторгненню виповнюється два роки), якому не видно кінця.)

Допомога осмислюється як субстанція (ДОПОМОГА це СУБСТАНЦІЯ):

*Este es esencial, porque los europeos no estamos en condiciones de **suplir eficazmente el vacío** que dejaría Washington. (Це дуже важливо, тому що ми, європейці, не в змозі ефективно заповнити порожнечу, яку залишить Вашингтон.)*

Якщо сприймати допомогу не просто як субстанцію, а наприклад, як рідину, то таким чином осмислюється два діаметрально протиставних явища ДОПОМОГА це РІДИНА і АТАКА це РІДИНА:

*Rusia ha estado "**inundando Selidove con soldados**" debido a su importancia para la ofensiva sobre Pokrovsk. (Росія "наводнює Селидове солдатами" через його важливість для наступу на Покровськ.)*

Також в цьому прикладі можливо знайти приклад онтологічної метафори МІСТО це КОНТЕЙНЕР, або ж у контексті війни ПОЛЕ БОЮ це КОНТЕЙНЕР.

Найменш чисельними виявилися орієнтаційні метафори, що організовують систему понять на основі просторової орієнтації.

Наприклад КОНФЛІКТ це НАВЕРХ:

*El secretario de Estado de Estados Unidos, Antony Blinken, ha subrayado la irresponsabilidad de **la escalada retórica** de Rusia en relación con las pruebas de armamento nuclear. (Державний секретар США Ентоні Блінкен підкреслив безвідповідальність зростаючої риторики Росії щодо випробувань ядерної зброї.)*

*La situación en Avdivka sigue siendo crítica, ya que la localidad está rodeada por las fuerzas rusas desde el este, norte y sur, y las tensiones **continúan en aumento**. (Ситуація в Авдіївці залишається критичною, оскільки місто оточене російськими військами зі сходу, півночі та півдня, а напруженість продовжує зростати.)*

Або ж СМЕРТЬ це ВНИЗ:

*El presidente ucraniano, Volodímir Zelenski, calificó este lunes de "difícil" la situación para sus tropas en el frente del este de Ucrania, al tiempo que destacó el gran número de efectivos desplegados por Rusia para atacar allí y el alto **número de bajas** que sufren a diario las fuerzas del Kremlin, informa Efe. (Президент України Володимир Зеленський у понеділок охарактеризував ситуацію для своїх військ на східному фронті України як «складну», підкресливши при цьому велику кількість військ, перекинутих Росією для наступу, і велику кількість жертв, яких щодня зазнають сили Кремля, повідомляє Efe.)*

*El jefe del Estado ucraniano afirmó que los rusos no tienen en cuenta el **número de bajas**. "Ayer por ejemplo sólo en la dirección este perdieron 800 personas", dijo Zelenski. (Глава української держави заявив, що росіяни не враховують кількість втрат. "Вчора, наприклад, тільки на східному напрямку вони втратили 800 осіб", - сказав Зеленський.)*

Висновки. Проаналізувавши тексти статей іспаномовних видань El País та El Mundo було виявлено що домінуючими є структурні концептуальні метафори, як от ВІЙНА це ГРА, СМЕРТЬ це ВТРАТА. Також можна зазначити що концептуальні метафори наявні в текстах новинних статей іспаномовних видань не є абсолютно унікальними, як от ВІЙНА це ГРА. Подібні метафори використовуються в американському медіадискурсі (Петій 2023), а також в британських й польських виданнях (Фабішак 2007). Це ще раз підтверджує висновки до яких прийшла Малгожата Фабішак в своїй прці A Conceptual Metaphor approach to war discourse and its implications. Можна зробити припущення що дана метафора (як можливо й СМЕРТЬ це ВТРАТА) є спільною для літературної традиції Заходу.

Список використаних джерел

1. Fabiszak, M. (2007). A Conceptual Metaphor Approach to War Discourse and Its Implications.
2. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). Metaphors we live by. University of Chicago Press.
3. Lakoff, G., & Johnson, M. (1999). Philosophy in the flesh : the embodied mind and its challenge to Western thought. Basic Books.
4. Ницполь, В. І. (2023). МЕТАФОРИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ВІЙНИ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ). FOLIUM, 2, 53–58. <https://doi.org/10.32782/folium/2023.2.8>
5. Petiy, N. (2023). CONCEPTUAL METAPHORS VERBALIZING WAR IN UKRAINE IN MEDIA DISCOURSE. Věda a Perspektivy, 2(21). [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2\(21\)-203-214](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2(21)-203-214)

References

1. Afp. (2024, October 29). *Ucrania planea movilizar a 160.000 personas para sustituir las bajas en su ejército*. ELMUNDO; El Mundo. <https://www.elmundo.es/internacional/2024/10/29/67212f61e85ece96678b459d.html>
2. Agencias. (2024, October 28). *Zelenski califica de difícil la situación en el este y destaca el alto número de bajas rusas*. ELMUNDO; El Mundo. <https://www.elmundo.es/internacional/2024/10/28/671fd56ffdddf9e388b4596.html>
3. EFE. (2024, October 27). *La fiscalía ucraniana investiga la posible ejecución de civiles por parte de soldados rusos en Selidove*. ELMUNDO; El Mundo. <https://www.elmundo.es/internacional/2024/10/27/671e5f48e85eceb67d8b457b.html>
4. Efe. (2024, October 26). *Rusia mantiene la presión en Donetsk mientras los soldados norcoreanos llegan a Kursk*. ELMUNDO; El Mundo. <https://www.elmundo.es/internacional/2024/10/26/671cf5d121efa0f1178b4596.html>
5. El País. (2023a, October 31). *Guerra de Ucrania: resumen del 31/10/2023*. El País. https://elpais.com/internacional/2023-10-31/guerra-de-ucrania-y-rusia-en-directo.html?event=go&event_log=go&prod=REGCRART&o=cerrado
6. El País. (2023b, November 2). *Guerra de Ucrania: resumen del 2/11/2023*. El País. <https://elpais.com/internacional/2023-11-02/guerra-de-ucrania-y-rusia-en-directo.html>
7. El País. (2023c, November 3). *Guerra de Ucrania: resumen del 3/11/2023*. El País. <https://elpais.com/internacional/2023-11-03/guerra-de-ucrania-y-rusia-en-directo.html>
8. El País. (2024a, January 26). *El fotoreportero Luis de Vega lleva a Sevilla el dolor de la invasión rusa en Ucrania*. El País. <https://elpais.com/espana/andalucia/2024-01-26/el-fotorreportero-luis-de-vega-lleva-a-sevilla-el-dolor-de-la-invasion-rusa-en-ucrania.html>
9. El País. (2024b, February 23). *Vídeo | La guerra en Ucrania, un conflicto enquistado*. El País. <https://elpais.com/internacional/2024-02-23/video-la-guerra-en-ucrania-un-conflicto-enquistado.html>
10. El País. (2024d, September 23). *Una veintena de exministros latinoamericanos pide a la ONU que suspenda a Rusia "por el ataque sistemático a civiles en Ucrania."* El País América. <https://elpais.com/america/2024-09-22/una-veintena-de-exministros-latinoamericanos-pide-a-la-onu-que-suspenda-a-rusia-por-el-ataque-sistemático-a-civiles-en-ucrania.html>
11. El País. (2024e, September 28). *Zelenski se prepara para negociar*. El País. <https://elpais.com/opinion/2024-09-28/zelenski-se-prepara-para-negociar.html>
12. El País. (2024f, October 21). *Ganar la paz en Ucrania*. El País. <https://elpais.com/opinion/2024-10-21/ganar-la-paz-en-ucrania.html>
13. País, E. (2023, November 8). *Guerra de Ucrania: resumen del 8/11/2023*. El País. <https://elpais.com/internacional/2023-11-08/guerra-de-ucrania-y-rusia-en-directo.html>